

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2016-09-27

HSN 2016-1149

Handläggare:

Gunilla Benner-Forsberg

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2016-11-22

Yttrande över motion 2016:12 av Tara Twana (S) och Tuva Lund (S) om behovet av en bättre och mer jämlik demensvård i Stockholm län

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motionen behovet av en bättre och mer jämlik demensvård i Stockholm län. I motionen föreslår Tara Twana (S) och Tuva Lund (S) att landstinget i Stockholm ska göra en kraftsamling för att möta det ökade behovet att förbättra vården för personer med demens.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2016-09-27
Motion 2016:12 av Tara Twana (S) och Tuva Lund (S)

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i programberedning för äldre och multisjuka.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering till förslaget

Demenssjukdomar är ett stort folkhälsoproblem. Omkring 27 000 personer i Stockholms län är drabbade av demenssjukdom. Tidig upptäckt av demenssjukdomar är angeläget för att kunna sätta in bromsande behandling.

Utifrån registrering i kvalitetsregistret SweDem (svenskt demensregister) hade under åren 2012-2015 omkring 3300 män och 4900 kvinnor fått en demensdiagnos på minnesmottagning eller i primärvård. Enligt registreringen i registret hade under samma tidsperiod cirka 80 procent av männen och 75 procent av kvinnorna med Alzheimers diagnos behandlats med demensläkemedel (det vill säga kolinesterashämmare och/eller NMDA-antagonist).

Demensrådet bildades inom Stockholms läns landsting 2008 med inriktning att förbättra Stockholms demensvård och omsorg genom kartläggning, fortbildning, anhörigprojekt, och skapande av tvärprofessionella team. Mellan 2008-2012 har verksamheten spridit goda exempel på demensvård genom olika professionella nätverk som finns hos demenssjuksköterskor, anhörigkonsulenter och tvärprofessionella demensteam och minnes-mottagningar. Ett stort antal föreläsningar, workshops och utbildningar har arrangerats under åren såväl för vård- och omsorgspersonal som för anhöriga. Demensrådet har även fungerat som expertråd åt hälso- och sjukvårdsförvaltningen i arbetet med att ta fram hur stimulansbidrag från Socialstyrelsen skulle användas inom olika projekt. Demensrådet stöttade kommuner och stadsdelar som startade demensteam och införande av demenssjuksköterskor.

Sedan 2013 finns det ett Kunskapscentrum för demenssjukdom inom Stockholms läns landsting med syfte att skapa förutsättningar att bidra till det fortsatta implementeringsarbetet av Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom.

Socialstyrelsens Nationella riktlinjerna för vård och omsorg vid demenssjukdom håller på att uppdateras. Slutversionen av riktlinjerna kommer att publiceras i december 2017.

Antalet demenssjuksköterskor i länet är minimalt. När Demensrådet startades erbjöds alla sjuksköterskor inom SLL att kostnadsfritt gå uppdragsutbildningen, Silviasjuksköterska - Omvårdnadsvetenskap med inriktning demensvård, 30 hp på Sophiahemmets högskola. Ett fåtal deltog i utbildningen.

Årligen arrangeras Stockholms demensdagar som vänder sig till personal inom vård och omsorg. Ett hundratal personer deltar varje år.

Kunskap och informationsmaterial har tagits fram tillsammans av hälso- och sjukvårdsförvaltningen, Forskning och utveckling Äldre och Svenskt demenscentrum.

Minnesmottagningarna har fått en delvis ny roll och bidrar aktivt med sin specialkompetens genom konsultation till husläkarmottagningar och andra vårdgivare i det lokala nätverket.

Även Akademiskt primärvårdcentrum (APC) har i flera år haft uppdrag att stötta kompetensutveckling gällande demensfrågor inom primärvården. Under 2016 anordnas exempelvis fortbildningsaktiviteter kring basal demensutredning för distriktssköterskor, och läkare i primärvården.

En regional samverkansöverenskommelse kring demens finns framtagen sedan 2012. Överenskommelse mellan landstinget och kommunerna i Stockholms län om vård och omsorg för personer med demenssjukdom eller kognitiv svikt och stöd till deras närstående; Syftet med överenskommelse är att den ska utgöra en grund och ett stöd för det gemensamma arbetet mellan kommunen och landstinget på lokal nivå. Målsättning är att det ska leda till att skriftliga lokala riktlinjer/rutiner/program utarbetas i samtliga kommuner i Stockholms län. Dessa ska utarbetas i samverkan mellan kommunens och landstingets lokala utförare oavsett driftsform.

De lokala programmen ska tydliggöra ansvars- och rollfördelning mellan berörda aktörer samt beskriva former för samverkan kring den enskilde.

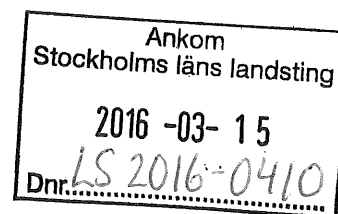
Utifrån den regionala samverkansöverenskommelsen har det hittills i 36 kommuner/stadsdelar utvecklats i lokala program för sammanhållen vård och omsorg kring personer med demenssjukdom och stöd till deras anhöriga.

Barbro Naroskyin
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Åsa Himmelsköld
Avdelningschef

MOTION
2016-03-15

Motion av Tara Twana (S) och Tuva Lund (S) om behovet av en bättre och mer jämlik demensvård i Stockholms län

Demenssjukdom är ett stort och växande folkhälsoproblem. Omkring 27 000 personer i Stockholms län är drabbade och varje år diagnosticeras ytterligare ca 4 000 personer. Antalet personer med demens kommer att öka i framtiden som följd av att vi lever längre. Ett stort problem är att alltför många utreds för sent. Varje år beräknas uppemot 1 000 personer insjukna i demens utan att få en diagnos och därmed inte heller får behandling. Istället sätts behandling in när sjukdomen fortskridit långt och redan orsakar svåra symtom. Tidig diagnostik av demenssjukdom är viktigt för att kunna sätta in bromsande behandling.

Den socialdemokratiska regeringen satsar nu på en nationell demensplan. Dessutom avsätter de mer resurser på nationell nivå till kvalitetsuppföljning för att utvärdera och förbättra demensvården. Vi menar att det är dags att landstinget i Stockholm också gör en kraftsamling för att möta det ökade behovet för att förbättra vården för personer med demens.

Socialstyrelsen publicerade i en utvärdering från år 2014 flera områden där Stockholms läns landsting behöver förbättra sin demensvård. Myndigheten framhöll behov av ökad kompetens inom primärvården, mer jämlik utredning och läkemedelsförskrivning samt behov av inrättande av demensteam som omfattar professioner inom både kommun och landsting.

Enligt regionala beräkningar i Stockholms län lider uppemot 10 000 personer i Stockholms län av demens utan att ha fått en korrekt medicinsk bedömning och diagnos. Därför anser vi att primärvården behöver öka kompetensen inom demensområdet genom fler demenssjuksköterskor. I de landsting som har genomfört sådana satsningar har både antalet basala utredningar och remitteringar till demensspecialistmottagningar ökat. I Stockholms läns landsting saknas denna funktion helt, enligt det regionala vårdprogrammet. Fler demenssjuksköterskor inom primärvården skulle göra att fler kunde utredas och behandlas.

Enligt Svenska demensregistret (SveDem) finns dessutom könsskillnader i rapporterad utredning. Män utreds mer teknikintensivt (lumbalpunktion, isotopundersökning

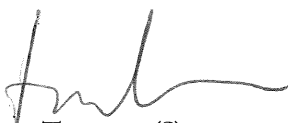
av hjärnan och kognitiv testning av neuropsykolog) och kvinnor bedöms oftare av arbetsterapeut. Det finns även könsskillnader i läkemedelsanvändningen. Socialstyrelsen bekräftar att båda dessa skillnader även finns i Stockholms län. Vi anser att det är oacceptabelt med en ojämlig demensvård. En kartläggning av situationen i länet bör därför genomföras. Om den visar på omotiverade skillnader i hur män och kvinnor utreds eller hur förskrivningen av läkemedel finns bör ett åtgärdsprogram tas fram för att öka jämlikheten.

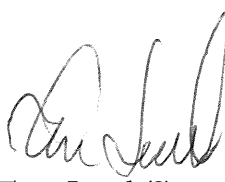
Socialstyrelsen menar att Stockholms län bör utveckla demensteam som omfattar professioner inom både kommun och landsting. Att samla kompetensen kring patienten ökar samordningen och möjliggör en mer patientcentrerad vård. Stockholms län landsting och kommunerna i Stockholm län bör redovisa hur en bättre samordning kring patienten bör se ut.

Med anledning av ovanstående föreslår Socialdemokraterna fullmäktige att besluta

- att redovisa landstingets insatser för att öka antalet demenssjuksköterskor i primärvården
- att kartlägga skillnader i utredning och läkemedelsförskrivning mellan män och kvinnor med demensdiagnos, om det finns omotiverade skillnader därtill ta fram åtgärdsprogram för att öka jämlikheten
- att redovisa hur landstingets och kommunernas gemensamma demens-team är utformade och arbetar
- att redovisa de åtgärder som landstinget vidtagit under de senaste 12 månaderna för att uppnå en bättre samordning med kommunerna i länet kring patienten med demensdiagnos

Stockholm den 15 mars 2016

Tara Twana (S)

Tuva Lund (S)